

«РОМАН ПРО МИТЦЯ» В КОРЕЙСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ XX – ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

KOREAN «ARTIST'S NOVEL» OF THE 20TH – THE BEGINNING OF THE 21TH CENTURY

Ковальчук Ю.А.,

orcid.org/0000-0001-5625-2379

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Дослідження присвячене національній специфіці великої і малої корейської прози XX – поч. XXI ст., тематично спрямованої на роздуми про світогляд і соціальні функції митця, яку можна співвіднести із західним жанровим різновидом «роман про митця». На матеріалі творів, що увійшли до жанрового канону, та зразків новітньої літератури простежується історія піджанру «роман про митця» в корейській літературі.

«Роман про митця», з'явившись на корейському ґрунті у зв'язку зі знайомством корейських літераторів із західною літературною традицією в епоху японського колоніалізму (перша пол. XX ст.), довів тяглість традиційних уявлень про сутність творчості. У творах цього часу письменники сперечаються з модерністською ідеєю «мистецтва заради мистецтва», проголошуючи необхідність балансу між соціальною відповідальністю та свободою творчості.

У період становлення й розвитку незалежної Республіки Корея (друга пол. XX ст.) письменники, що зверталися до мотиву творчості, вважали неприпустимим втручання митців у бурхливе політичне життя, відповідно до класичних конфуціанських ідеалів. Автори занурюються в рефлексії щодо чесності митця перед собою та соціумом і необхідності самообмеження та самодисципліни.

У прозі поч. XXI ст. віддзеркалюються реалії постіндустріальної доби. Відбуваються зміни у творчих методах, однак новітні «романи про митця» досі демонструють персонажа-митця як носія моральності й гуманістичних помислів, який працює під гаслом відвертості та відповідальності перед публікою, намагаючись узгодити свою творчість із потребами реципієнтів.

Протягом XX – поч. XXI ст., незважаючи на політичні та соціальні трансформації, «роман про митця» залишається в рамках традиційної філософської парадигми конфуціанства, сприяючи збереженню національної ідентичності корейської літератури.

Ключові слова: «роман про митця», корейська література, жанровий канон, конфуціанська ідеологія, мотив творчості.

The article deals with the national specificity of Korean novels and short stories of the 20th – the beginning of the 21st century, corresponding to the Western “artist’s novel” – a sub-genre, thematically aimed at the meditation on world-view and social functions of an artist. The research is focused on the history of the “artist’s novel” sub-genre, basing on the writings recognized as belonging to the genre canon and recently emerged novels and short stories by new writers.

Due to introduction of Western literary tradition to Korean writers in the first half of the 20th century, “artist’s novel” appeared in Korea and proved the continuance of the traditional conception of art. The writers of the colonial era debated the modernist idea of “art for art’s sake”, proclaiming the importance of balancing social responsibility with artistic freedom.

In the second half of the 20th century, when the independent Republic of Korea was undergoing the process of establishment and development, the writers who dealt with the motif of art rejected the idea of interference in political activities, in keeping with the classical Confucian ideals. They were immersed in reflections over the honesty of an artist and the necessity of his self-restraint and self-discipline.

The prose of the beginning of the 21st century reflects the issues of postindustrial epoch. The methods of artistic work changed substantially, but new writings of the “artist’s novel” sub-genre still show artist-characters as the embodiment of moral values and humanistic thought, as they work under the motto of sincerity and responsibility towards their audience trying to harmonize their art with the requirements of people.

During the period of the 20th – the beginning of the 21st century, the “artist’s novel” stayed in the frame of Confucian philosophic paradigm, notwithstanding the political and social transformations in Korea.

Keywords: “artist’s novel”, Korean literature, genre canon, Confucian ideology, motif of art.

Постановка проблеми. Квінтесенцією естетики сучасної корейської літератури, яка досі розвивається в руслі традицій реалізму та психологізму, є «романи про митця», адже вони дають змогу глибоко зануритись в інтроспективний світ героїв [6].

Відповідно, дослідження корейського «роману про митця» від його генези на поч. XX ст. до сьогодні має значну актуальність у зв'язку з необхідністю осмислити взаємодію історичного процесу та красного письменства, а також з інтересом сучасних теоретиків літератури і компаративістів

до генологічних студій, а саме жанрових модифікацій та типології сучасного роману.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під «романом про митця» («Künstlerroman») в сучасному літературознавстві розуміють жанровий різновид західного роману, формування якого здебільшого пов'язують із раннім німецьким романтизмом (XVIII ст.). «Роман про митця» містить роздуми про світоглядну еволюцію і становлення особистості митця, його стосунки з владою, соціально-філософською парадигмою епохи. Типовими мотивами цього піджанру є боротьба героя з усталеними нормами або його намагання утекти від проблем в уявний світ [1, с. 347; 3, с. 135].

Сучасні теоретики літературознавства дедалі частіше схильні наголошувати на формальній гнучкості та тематичній багатогранності жанру роману, відкидаючи критерій обсягу твору [2, с. 488; 3, с. 173]. Отже, у цьому дослідженні під «романами про митця» мається на увазі корейська мала і велика проза ХХ – поч. ХХІ ст., тематично спрямована на аналіз еволюції творчих методів та особистості персонажа-митця, його розуміння цінності та функцій мистецтва.

Корейський «роман про митця» як специфічна літературна категорія не привертала уваги дослідників за межами Республіки Корея. Корейські літературознавці, які займалися проблематикою окремих вершинних творів, загалом дотримуються тематологічного принципу. Хан Сунмі досліджує прозу Лі Чхонджуна (1939–2008) в аспекті нарративних стратегій [13]. Лі Донха та Лі Соне простежують традиційне конфуціанське ідейно-філософське підґрунтя прози Лі Мунйюля (нар. 1948) та деяких письменників доби колоніалізму [11; 12]. Ян Юні [10] виявляє у творчості Чхе Інхуна (1934–2018) тезу про неможливість реалізації митцем етичних принципів в умовах несвободи. Хван Ѓьон [14], міркуючи над співвідношенням мистецтва та реальності в «романах про митця» Кім Доніна (1900–1951), Лі Чхонджуна та Чхе Інхуна, доходить висновку, що цьому піджанру притаманна орієнтація на висвітлення конфлікту між чистим мистецтвом і реальністю, в якому митець відмовляється від зображення буденності. Кім Ін҃ьон [8], розглядаючи «роман про митця» на матеріалі романів Лі Мунйюля та Лі Чхонджуна, наголошує, що для піджанру характерний мотив ініціації митця, тобто звільнення від самого себе внаслідок напруженої внутрішньої боротьби.

Аналіз цих наукових праць свідчить, що дослідження «роману про митця» як піджанру корей-

ської літератури нині мають значну актуальність, однак спираються вони на досить обмежений масив текстів, що не включає літературні зразки останніх десятиліть, очевидно, з тієї причини, що ці твори ще не визнані частиною усталеного жанрового канону. Досі залишається не висвітленим питання естетичної цілісності та ідейної тяглості корейського «роману про митця»: не з'ясовано, наскільки притаманна цьому піджанру тематична та естетична варіативність у діяхронічному аспекті. Перспективи таких студій попередньо окреслені в оглядових статтях літературного журналу «Korean Literature Now» [4–7], проте, на нашу думку, тема еволюції корейського «роману про митця» потребує значно глибшого наукового осмислення.

Постановка завдання. У статті здійснюється спроба проаналізувати уявлення про роль митця в сучасній корейській літературі від поч. ХХ ст. до сьогодення, описати, як саме письменники уявляли роль творчої людини та функції мистецтва в різних історичних умовах, щоб виявити, як у зазначений період взаємодія традиційних засад і західних творчих методів відбилася на характеристиках фігури митця як персонажа літературних творів.

Виклад основного матеріалу. Стрижнем корейської культури здавна було конфуціанське вчення, в якому ідеалізується фігура вченого-митця як взірцевого носія моральності та мудрості [9; 11; 12]. Мистецька діяльність вважалася основою життя конфуціанського шляхетного мужа давнини, який творив, спираючись на доробок видатних попередників. Поезія та малярство в домодерну добу були спрямовані на самовдосконалення і пошук універсальної істини, допомагали конфуціанцю виражати власну принциповість та чесність і формулювати настанови для народу заради збереження моральності в соціумі. У традиційному корейському дискурсі дидактичний та філософський аспекти мистецтва були вагомішими за естетичний та розважальний. Митець був учителем і провідником, на якому лежала відповідальність перед людьми. У домодерній Кореї не існувало уявлення про індивідуальний шлях митця та поняття про муки творчості. Митець у давнину писав про себе своїми вчинками, відтворюючи ідеальні взірці минулого: як поетикальні, так і морально-етичні.

Корейський літературний процес у часи японського колоніального правління (перша пол. ХХ ст.) характеризувався зацікавленням в експериментах із художніми формами та засобами, запозиченими із Заходу, і песимістичними

настроями, пов'язаними з поневоленням корейського народу. Колоніальні письменники ставили питання: що таке мистецтво, яку силу воно має в суспільстві, на які перетворення світу здатний митець. Однак персонажі-митці цього часу не займаються політичною боротьбою. «Роман про митця» цієї епохи поділяється на два основних типи.

В одному з цих типів відчувається вплив романтизму та модернізму в поєднанні із традиційною дидактичністю: персонажі заради творчості нехтують принципами моралі, досягаючи висот, але руйнуючи власне та чуже життя.

Геніального композитора в оповіданні Кім Доніна «Вогняна соната» (김동인, «광염 소나타», 1930 р.) надихають влаштовані ним пожежі та скоєні вбивства. Творчість, породжена деструктивним світоглядом, доводить його, зрештою, до божевілля. Хьон Джінгон у романі «Пагода без тіні» (현진건, «무영탑», 1939 р.) зображає митця в декораціях далекої давнини, доводячи в такий спосіб універсальність та вічність проблеми співвідношення творчості та моральності. Він показує трагедію архітектора, змушеного реалізувати свій талант на чужині, зраджуючи дружину та батьківщину. Після втрати коханки і самогубства дружини митець накладає на себе руки. Кам'яна пагода і статуя Будди, залишені ним, – шедеври, що житимуть віки, але вони навічно заплямовані пам'яттю про смерть і нехтування гідністю і совістю.

В іншому типі «романів про митця» колоніального періоду звучить типовий мотив традиційної літератури: шляхетний інтелігент віддає перевагу відлюдництву і мовчанню, не бажаючи йти на компроміс із совістю. Персонажі творів цього типу страждають від безсилля, спричиненого колоніальним гнітом, і переживають глибокий внутрішній конфлікт, який повністю блокує їхню здатність творити.

Повість «Один день письменника Лі Губо» Пак Тхевона (박태원, «소설가 구보씨의 일일», 1938 р.) представляє читачу потік свідомості молодого літератора, неспроможного пристосуватися до умов колоніальної модернізованої Кореї та буденності. Герой почувається німим, втрачає надію на можливість щирого висловлення не тільки у творчому акті, але й у стосунках із близькими людьми.

В оповіданні Чхе Мансіка «Молодий старик» (채만식, «소망», 1938 р.) здібний журналіст раптом усвідомлює, що в поневоленій країні неможлива свобода слова і творчості, тому зачинається у власній кімнаті і поводить дивакувато, через що дружина починає підозрювати в нього деменцію.

Корейські письменники-модерністи піддають сумніву цінність творів мистецтва, хай навіть і геніальних, але породжених принесенням у жертву життя і добробуту пересічних людей, адже митці мусять творити, спираючись на прагнення нести народу не темряву загрози й болю, а світло надії і мудрості.

Друга половина ХХ ст. була для мешканців Корейського півострова надзвичайно напруженою. Ідеологічне протистояння Півдня і Півночі після звільнення від колоніального правління призвело до Корейської війни, за якою настав тривалий період індустріалізації, диктаторських режимів і запеклої боротьби за демократизацію та болісні роки подолання економічної кризи 1997 р. Персонажі літератури цієї доби прагнуть аполітичності і свободи, які вважаються передумовами розкриття внутрішньої сутності митця [4]. «Романи про митця» цього часу переважно сповнені ностальгії за минулим, коли існували митці, що повністю віддавали себе чистій творчості, не забруднюючись суєтою світу.

Герой оповідання Лі Чхонджуна «Мотузка» (이청준, «줄», 1966 р.) – майстерний акробат-канатоходець. Змалечку опановуючи професію під наставництвом суворого батька, юнак засвоїв, що необхідно злитися з мотузкою в єдине ціле, ігноруючи решту світу. Але раптова закоханість позбавляє юнака зосередженості, і він розбивається під час виступу. Після загибелі артиста в народі казали, що він знісся в небо. Лі Чхонджун розвиває міркування про вимушену самотність митця і трагічність його буття в повісті «Пісні західного краю» (이청준, «서편제», 1976 р.). Старий співак осліплює дочку, щоб вона повністю віддалася традиційному вокальному мистецтву пхансорі, зосередилася на звуках, не зважаючи на візуальні образи. У творі яскраво показано, які жорстокі вимоги висуває мистецтво перед справжнім артистом. Батько змушений покалічити власне дитя, щоб його мистецтво не загинуло, а молода співачка має якомога глибше зануритись у свій біль, пізнати самотність і відчай, але водночас навчитися набиратися сил зі страждання, щоб служити слухачам, лікуючи співом їхні душевні рани.

Лі Мунйоль у повісті «Золотий птах Гаруда» (이문열, «금시조», 1981 р.) відстежує життя каліграфа, який здобув славу і визнання учнів, однак не досяг внутрішнього вдоволення власною працею. Наприкінці життя герой усвідомлює: істинному митцю, сповненому моральності, а не марнославства, властива вимогливість до себе. Перед смертю він спалює всі свої твори, бо не бачить у них істинної духовності, а лише штучне

імітування й обман. Вогонь очищує душу каліграфа від марноти та погорди, і перед ним постає видіння міфічного птаха Гаруди, який уособлює просвітлення і мудрість. У романі Лі Мунйоля «Поет» (이문열, «시인», 1991 р.), заснованому на біографії Кім Сакката (1807–1864), продовжується рефлексія над конфліктом між суєтою світу і моральністю митця. Кім Саккат залишився в народній пам'яті як ексцентричний поет-аскет, що віддав перевагу мандрівному способу життя замість державної служби, яка вимагала від нього поступитися принципами моральності. Персонаж відмовляється від усіх світських прив'язаностей і бажань, усвідомивши, що лише вигнанець може бути поетом. Кім Саккат стає народним поетом, що описує щирі радощі та печалі звичайних людей, але згодом відходить і від цього шляху. Необхідність постійно відрізнити добро від зла підштовхує його до висновку, що розділити їх можна не завжди, адже світ занадто складний, а ціною помилки може стати заплямована совість. Вихід поет бачить у відході від світу людей до споглядання абсолютної краси та мудрості Природи, яка, зрештою, стає його основним джерелом натхнення, як і заповідали просвітлені поети давнини.

Якісний твір, згідно з ідеєю романів та повістей другої пол. ХХ ст., є квінтесенцією етичних чеснот митця. Естетика народжується з моральності, самовдосконалення та самообмеження. Мистецтво – єдиний сенс життя, від якого ніщо не має відволікати, інакше мистецтво загине. Автори висловлюють думку про неприпустимість використання творчості як політичного або фінансового інструменту та про необхідність відродження традиційних принципів творчої діяльності.

У ХХІ ст. Республіка Корея ввійшла до постіндустріальної епохи з її стрімким економічним зростанням і технологічним розвитком, які поставили перед письменниками нові проблеми. В оновлених «романах про митця» деякі учені вбачають прагнення авторів позбутися конвенційних умовностей минулого [5], однак насправді зміни в розумінні мистецтва в останні два десятиліття стосуються скоріше форми, ніж фундаментального змісту.

Типовим персонажем новітнього «роману про митця» є письменник, котрий від першої особи ділиться з читачем досвідом творчого процесу. Автори часто вдаються до прийому «оповідання в оповіданні», при цьому показуючи сповнений вагань і мук процес глибокого пізнання персонажем-письменником суб'єкта, про який пишеться твір, тобто набуває розвитку «роман про роман».

Персонажі-письменники проводять справжні розслідування, намагаючись реконструювати життя героїв своїх творів, спираючись на власні спогади, здогади та відомості, отримані від свідків. У романі Сін Ёнсук «Молитва про матір» (신경숙, «엄마를 부탁해», 2009 р.) дочка-письменниця міркує над трагічною долею своєї матері та стосунками в сім'ї. Чо Хеджин у романі «Я зустріла РоКівана» (조해진, «로기완을 만났다», 2011 р.) описує, як журналістка повторює гіркий шлях утікача з КНДР, щоб достовірно розповісти про нього в сюжеті. У романі Кім Ёнха «Я чую твій голос» (김영하, «너의 목소리가 들려», 2012 р.) з'ясовано деталі життя харизматичного ватажка вуличної банди байкерів, який, як вважається, під час аварії знісся в небо. Головний герой роману Кім Ёнха «Я маю право знищити себе» (김영하, «나는 나를 파괴할 권리가 있다», 1996 р.) допомагає клієнтам організувати самогубство відповідно до їхнього світогляду, а потім фіксує в літературних творах історії загиблих. Цей письменник трансформує співчуття до страждених людей у мистецтво, відчуваючи себе богом, здатним підвести людину одночасно і до смерті, і до безсмертя, закріпленого в тексті. Такий творчий метод дає йому змогу подолати власний страх перед порожнечою життя, краще зрозуміти світ і свою роль у ньому. Героїня повісті Чхон Унйон «Те, що я написала» (천운영, «내가 쓴 것», 2008 р.) сприймає письменництво як сповідь, в якій виливається спожита і відрефлексована автором реальність, і водночас проголошує необхідність не забувати про відповідальність перед людьми, чії історії використовує у своїх творах. Наратор у творах такого типу є другорядним персонажем, однак автор завжди приділяє значну увагу еволюції його почуттів та етичних критеріїв, показуючи, що творчість сприяє духовному розвитку і розв'язанню психологічних проблем.

Митець, що працює з візуальними образами, у сучасній прозі дедалі частіше – не класичний художник-маляр, а представник нових мистецьких напрямів, який часто має справу із зображенням оголеної натури. Однак еротичний мотив у цих творах не превалує. Неприкрита одягом тілесність стає метафорою відвертості, проникнення в глибину підсвідомості, звільнення від умовностей буденного світу. Демонстрація тіла та його споглядання стають інструментами комунікації між моделлю, митцем та потенційним глядачем, підштовхуючи кожного з них до відкриття нового власного «Я», чесності перед самим собою, оновлення та виходу в недоступну досі свободу. В оповіданні Чхон Унйон «Ніжні стегна

юнака J» (천운영, «소년 J의 말끔한 허벅지», 2008 р.) досвідчений фотограф заради заробітку знімає численні портрети, не відчуваючи натхнення, доки молодий асистент не навчив його знаходити крізь об'єкти тілесну красу, що залежить не від віку і стандартів, а від самого споглядача. У повісті Хан Ган «Монгольська пляма» (한강, «몽고반점», 2005 р.) відеоартисту бракує сміливості та натхнення для реалізації задуму відеоінсталяції, доки він не усвідомив, що щирі емоції можна передати лише у творчому акті, породженому духовним і тілесним єднанням натурниці та художника. Він перед камерою розписує тіло коханої жінки, яка переконана, що перетворюється на рослину, рослинними орнаментами і займається з нею сексом. Цей досвід стає кульмінацією його життя. У романі Кім Йонха «Я маю право знищити себе» з'являється художниця-перформансистка, що працює своїм оголеним тілом як пензлем, узгоджуючи процес творчості із реакцією глядачів. Ця жінка вважає, що працювати без контакту з публікою неможливо, інакше мистецтво не буде живим.

Сучасна проза надзвичайно часто представляє читачу образ митця, причому розуміння мистецтва нині значно ширше, ніж у ХХ ст. Персонажі, чия діяльність позиціонується авторами як форма мистецтва, різноманітні: у «Голці» Чхон Унйон – татувальниця (천운영, «바늘», 2001 р.), у «Про що розповів оповідач» Лі Сину – молодий чоловік, що читає вголос старому (이승우, «전기수 이야기», 2007 р.), у «Скляному щиті» Кім Джунхьока – пара антисоціальних друзів-жартівників (김중혁, «우리 방패», 2008 р.) тощо.

Отже, автори сучасних «романів про митця» продовжують дотримуватись традиційних конфуціанських концепцій митця і творчості, забезпечуючи тяглість літературного канону зага-

лом та жанрового стилю «роману про митця». Сучасний персонаж-митець шукає гармонії зі світом, який прагне описати. Запоруками цієї гармонії позиціонуються чесність митця перед реципієнтами, відповідальне ставлення до вибору матеріалу та творчої діяльності. Ось чому персонажі-митці в сучасних творах постійно звертаються до власного життєвого досвіду.

Висновки. Незважаючи на різкі зміни, що відбувалися в житті корейського суспільства внаслідок колонізації Японією, Корейської війни, руху за демократизацію та настання постіндустріальної ери, тема мистецтва завжди залишалася стрижнем збереження національної ідентичності корейської літератури.

Відголос традиційної парадигми, в якій визнавався беззаперечний авторитет ідеальних митців минулого, а красна словесність вважалася найвищою формою інтелектуальної діяльності, не стихає в Кореї і досі, хоча від поч. ХХ ст. і донині корейська інтелектуальна еліта приділяє значну увагу знайомству із культурними надбаннями Заходу.

Характеристики фігури митця та розуміння ролі мистецтва і нині переважно ґрунтуються на традиційних засадах. Мистецтво є засобом актуалізації гуманістичних помислів творця як взірцевого індивіда, котрий намагається досягти балансу між суто естетичною цінністю своїх творів та їхньою значущістю для підвищення морального рівня суспільства.

Перспективи подальших розвідок полягають у поглибленні вивчення типологічних особливостей корейського «роману про митця», таких як поетикальна парадигма й нарративні стратегії, а також у можливостях компаративного аналізу вершинних творів цього прозового піджанру в корейській та західній літературах у контексті міжлітературних зв'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю.І. Ковалів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. Т. 2. 599 с.
2. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 634 с.
3. Baldick C. The Concise Oxford Dictionary of Literary Terms. Oxford : Oxford University Press, 2001. 280 p.
4. Baek Jiyeon. Korean Künstlerroman: Artist Novels_Second Wave Authors (1970s – 1980s). Korean Literature Now. 2015. Vol. 27. URL: <https://koreanliteraturenow.com/essay/musings/korean-k%C3%BCnstlerroman-artist-novelssecond-wave-authors-1970s-1980s> (дата звернення: 23.01.2020).
5. Jang Sungkyu. Korean Künstlerroman: Artist Novels_Third Wave Authors (1990s – Present). Korean Literature Now. 2015. Vol. 27. URL: <https://koreanliteraturenow.com/essay/musings/korean-k%C3%BCnstlerroman-artist-novelsthird-wave-authors-1990s-present> (дата звернення: 23.01.2020).
6. Lee Kwang-ho. Korean Künstlerroman: Artist Novels_Overview. Korean Literature Now. 2015. Vol. 27. URL: <https://koreanliteraturenow.com/essay/musings/korean-k%C3%BCnstlerroman-artist-novelsoverview> (дата звернення: 23.01.2020).

7. Yi Jae-bok. Korean Künstlerroman: Artist Novels_First Wave Authors (1920s – 1960s). Korean Literature Now. 2015. Vol. 27. URL: <https://koreanliteraturenow.com/essay/musings/korean-k%C3%BCnstlerroman-artist-novelsfirst-wave-authors-1920s-1960s> (дата звернення: 23.01.2020).
8. 김인경. 예술가소설에 나타난 예술관의 특징과 지향점: 이청준의 "날개와 집"과 이문열의 "금시조"를 중심으로. 현대소설연구. 2007. Vol. 36. P. 199–217.
9. 안대회. 선비답게 산다는 것. 서울: 푸른역사, 2008. 299 p.
10. 양윤의. 최인훈의 예술론에 드러난 비극적 인식 연구: "예술가 소설"을 중심으로. 한국문학이론과 비평. 2008. Vol. 12 (3). P. 387–410.
11. 이동하. 한국 예술가소설의 성격과 전개양상: 해방 전의 작품들을 대상으로. 현대소설연구. 2001. Vol. 15. P. 9–44.
12. 이성애. 이문열의 예술가소설에 나타난 "道"의 의미: "금시조", "시인"을 중심으로. 배달말. 2009. Vol. 45. P. 275–300.
13. 한순미. 이청준 예술가소설의 서사 전략과 "재현"의 문제. 현대소설연구. 2006. Vol. 29. P. 329–347.
14. 황경. 한국 예술가소설의 맥락: 예술과 현실의 길항 관계를 중심으로. 우리어문연구. 2011. Vol. 39. P. 491–513.

УДК 821.111-32.09«1904/1914»

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.13-3.36>

РАННІ ОПОВІДАННЯ Д.Г. ЛОУРЕНСА ТА ДЖ. ДЖОЙСА: У ПОШУКАХ ГЕРОЯ І ЧИТАЧА

EARLY LAWRENCE'S AND JOYCE'S SHORT STORIES: IN SEARCH OF PROTAGONIST AND READER

Стирнік Н.С.,

orcid.org/0000-0002-5044-3120

*старший викладач кафедри іноземних мов для гуманітарних спеціальностей
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

Подано розгорнутий коментар неповторності історико-літературного контексту створення ранньої малої прози Девідом Гербертом Лоуренсом і Джеймсом Джойсом, докладно описано обставини публікування новелістичних циклів, структуру перших важливих збірок short stories та їх реценцію широким колом читачів і літературних критиків. Визначено теми, типи героїв, прийоми та форми візуалізації наративу в оповіданнях, підкреслено їхню новизну.

У статті запропоновано огляд оповідань письменників періоду 1904–1914 років, до якого ввійшли перша збірка оповідань Лоуренса «Прусський офіцер» (перша назва «Честь і зброя», 1914) і збірка Джойса «Дублінці» (перша назва «Улісс у Дубліні», 1914). Збірки складаються з дванадцяти і п'ятнадцяти оповідань відповідно. Оповідання письменників віддзеркалюють суспільні, політичні, соціальні і психологічні реалії життя англійців та ірландців. Митці зображували життя без прикрас, складні стосунки між чоловіком і жінкою, почуття і недосконалість світу. Походження письменників впливало на те, кого вони зображували у своїх оповіданнях. Герої ранніх оповідань Лоуренса шахтарі, подружжя і коханці, військові; герої Джойса священники, учні і вчителя, випещені юнаки і гульвіси, торговці і власники, працівники залізничних компаній, секретарі. Герої оповідань письменників – самотні і нещасні, не зважаючи на те, що мали родини і друзів. Стосунки між чоловіком і жінкою, як у Лоуренса, так і Джойса складні, подружжя – нещасні, через спогади про минуле, перші почуття і кохання, що й заважає нинішнім стосункам. Лоуренс і Джойс сміливі експериментатори, адже вони відходять від традиційної форми оповіді. Внутрішній монолог, потік свідомості, символи, експліцитні деталі, повторення, нехтування розділовими знаками – саме це відрізняло Лоуренса і Джойса від письменників вікторіанської епохи.

Письменників об'єднувала одна мета – художньо оприявнити реальне і повсякденне життя Англії й Ірландії, не прикрашаючи дійсність. Лоуренс і Джойс створювали нове мистецтво, оригінальність художнього світу яких у їхній невичерпності пізнання, тлумачення і багатозначності.

Ключові слова: оповідання, збірка оповідань, пошуки теми, героя, удосконалення розповідної техніки, автобіографічні мотиви, символізація й візуалізація наративу, поетика глибинного психологізму.

An extensive comment on the uniqueness of the historical and literary context of the early short prose creation by David Herbert Lawrence and James Joyce is in the focus of the paper. The research emphasizes the circumstances of short stories publication, the structure of the first important short story collections and their reception by a wide range of readers and literary critics. The themes, types of protagonists, techniques and forms of narrative visualization in the short stories are defined, their novelty is emphasized as well.

The paper provides the overview of the writers' 1904–1914 short stories, which included Lawrence's first short stories collection "Prussian Officer and Other Stories" (1914) and Joyce's short stories collection "Dubliners" (1914). The collections consists of twelve and fifteen short stories respectively. The writers' short stories reflect the social, political, social and psychological realities of Englishmen and Irishmen. The writers portray life without any decorations, complex men-women relationships, feelings and the imperfection of the world. The origin of the writers influenced who they portrayed in